

voor als men ze niet vermoordt) eerder neutraal of nuttig voor den boom dan schadelijk. Hun belangen, evenals die der vogels, zijn identiek met die van den boom, die in hun onderhoud voorziet; de een heeft belang in 't blijven voortbestaan van den ander. (Vogels worden alleen dan schadelijk voor *gekweekte* vruchten, als de mensch alle *wilde* vruchten doet verdwijnen en de vogels daardoor *noodzaakt* de gekweekte te eten. Zet tusschen uwe gekweekte vruchten wilde vruchtboomen in en ge zult zien, hoe ze daaraan de voorkeur geven). Enkele bladeteende rupsen kunnen een weldaad voor een boom zijn, doordat ze het overtollige blad verwijderen en zoodoende de *te* sterke ontwikkeling van den boom tegengaan. Andere insecten, indien niet te talrijk, nemen de overtollige vruchten en zaden weg en maken dus dat de boom krachtiger blijft en beter in staat om grootere en betere vruchten voort te brengen. Sommige insecten snijden de takken af, andere vernielen het overvloedige hout, en het aantal dier insecten wordt weer door de vogels geregeld. Hun optreden in groot aantal schijnt periodiek te zijn, en zoodoende worden de boomen blootgesteld aan een meer of minder regelmatige snoeiing. Grote hoeveelheden twijgen en takken vallen dan van de boomen, en dan *lijkt* het alsof deze insecten veel schade hebben veroorzaakt, maar vogels en andere natuurlijke vijanden grijpen de insecten weer in troepen aan en bij onderzoek blijken de boomen heelemaal niet geleden te hebben; zelfs zijn ze in vele gevallen juist in betere condities gekomen door het wegvallen van de twijgen der hooge takken. In andere gevallen breken gaaien, kraaien en valken groote twijgen en takken af om er hun nesten van te vervaardigen. Eekhoorns knagen vele takken af terwijl ze noten verzamelen, of bij hun nestbouw. En wanneer takken door dieren beschadigd zijn zonder dat ze afvallen, of overschadawd worden door andere zoodat zij sterven, dan worden ze er door wind of sneeuw afgerukt. Aldus bereikt de natuur haar goede doel. Wanneer we dit niet weten, zouden we verbaasd moeten zijn, dat de boomen nog kunnen blijven bestaan, wanneer we denken aan alle groote mogelijkheden van ongeval van den kant van hunne vijanden. Toch groeien er overal boomen, waar de mensch ze niet verwoest; een paar jaar is maar noodig om van een kaal stuk land een boschje te maken. Dat dus boomen kunnen ontstaan en krachtig uitgroeien tot reusachtige boomen, en oerwouden kunnen doen ontstaan zonder menschelijke hulp, is genoeg bewijs dat ze genoegzaam beschermd worden door hun natuurlijke vrienden tegen *te* groote aanvallen van hun natuurlijke vijanden. (Het is om zoo te zeggen de leer van de toxinen en de antitoxinen Ref.). En de vogels hebben onder deze natuurlijke vrienden een eerste-rangsplaats.¹⁾

En hoort ge nu een leek over natuurkennis spreken, dan is het alsof vogels en insecten perverse plantenvernielers zijn, die de mensch voor hun zonden heeft te straffen!! En leest ge onze quasi-ernstige natuurhistorische boeken, dan staat er van een of anderen vogel b.v.: »is schadelijk voor den boomgaard omdat hij vele bloemen van vruchtboomen vernielt«! Is dat nu objectieve natuurstudie, die ons een dieper inzicht in 't natuurgebeuren kan geven??

Dordrecht.

P. J. BOLLEMAN VAN DER VEEN.

¹⁾ Al zijn de tijden niet geschikt om thans uitvoerig te spreken over maatregelen tegen *natuurvernietiging zonder hooger doels*, toch wil ik even wijzen op het schitterend geschreven vlugschrift van den bekenden *Hans Paasne* getiteld »Die Federmoden« (Jansen, Hamburg 1914). Zelden las ik mooier, gloeiender en juist betoog voor de goede zaak, waarin alles zoo fijntjes wordt gezegd en zoo scherpzinnig het verkeerde wordt blootgelegd. Later zal ik hieruit citeeren. (kost 20 Pf; 100 stuks 50 Pf; 1000 voor 4 M.).

Verbetering. — In mijn stukje over tarwe in afl. 12 van *D. L. N.* komt een drukfout voor. Op bladz. 276, 14e regel van boven, staat: »Bij bijzonder slechte oogst kwamen van de Donder«. Dit is natuurlijk foutief en moet heeten van de Donau (het stroomgebied der Donau, Wallachische laagvlakte).
K. BOEDIJN.

Zwemmende duiven. — De zwemmende duiven zijn niet van de lucht. Nu brengt de Ornithologische Monatsschrift van October 1914 op pag. 518 ook al de korte mededeeling, dat Hugo Mayhof op den Carolinenteich in den Dresdener »Grossen Garten« een kleine boschduif eenige oogenblikken in den vijver zag rondzwemmen, om er te drinken. Hij vermeldt meteen, dat A. E. Brehm reeds heeft medegedeeld, dat in Boven-Egypte de tamme duiven *in troepen* op den Nijl zwemmen, om te drinken.
JAC. P. TH.

Uit Denekamp. — Op een wandeling, Zondagmiddag 6 Sept., vond ik een Smalbladige Weegbree, met zóó zonderling gevormde stengels, dat het u misschien wel interesseert, er iets naders van te vernemen.

't Was een flink ontwikkelde plant: een groot roset van bladeren, waaruit een aantal stengels hoog opschoten. De meeste er van waren normaal ontwikkeld; ik kon er tenminste niets vreemds aan vinden. Maar een drietal droegen op hun top, inplaats van een aar van bloempjes, een heel rozet van bladeren, gelijk aan de benedenste. Uit die »verdieping« schoten weer korte bloemstengeltjes op. Wat me ook opviel, was dit: de abnormale stengels waren